RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1927. Andra kammaren. Nr 16.

Fredagen den 18 mars.

Kl. 3.30 e. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 11 och den 12 innevarande mars.

§ 2.

Avlämnades följande Kungl. Maj:ts propositioner, nämligen:

av herr statsrådet *Hellström* propositionerna:

nr 216, angående anordnande av en allmän jordbruksräkning; och
nr 219, angående ny lantmäteritaxa;

av herr statsrådet *Thyrén* propositionerna:

nr 220, med förslag till lag innefattande förbud att sprida efterbildning av penningsedel; och
nr 221, med förslag till lag om ändrad lydelse av 2, 11, 13 och 24 §§ i lagen den 30 maj 1919 om rätt till litterära och musikaliska verk; samt

av herr statsrådet *Pettersson* propositionen, nr 225, angående anslag till centrala skiljenämnden för vissa arbetstvister m. m.

Ovannämnda propositioner bordlades.

§ 3.

Herr *Lindman* avlämnade tre utav honom *m. fl.* undertecknade motioner, nämligen:

nr 364, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 102, med förslag till kommunalskattelag m. m.;
nr 365, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 104, med förslag till förordningar om kommunal progressivskatt och om utjämningsskatt; och
nr 366, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 105, med förslag till lag om skogsaccis.

Dessa motioner bordlades.

§ 4.

Svar å interpellation.

Herr talmannen gav härefter på begäran ordet till chefen för jordbruksdepartementet herr statsrådet **Hellström,** som anförde: Herr talman! Med andra kammarens medgivande har herr Nils Månsson till mig framställt följande spörsmål:

»1) Har länsstyrelsen i Malmöhus län i något fall missbrukat sitt genom särskilda brev av den 23 oktober 1925 och den 15 januari 1926 av Kungl. Maj:t erhållna bemyndigande att efter prövning i varje särskilt fall meddela tillstånd till utförande av svin till av mul- och klövsjuka smittat land?

Svar å interpellation. (Forts.)

2) Är herr statsrådet övertygad om att licenstillstånd även under medicinalstyrelsens handhavande kommer att meddelas i den utsträckning att jordbrukets produktion icke bliver lidande på förändringen?

3) Om så icke är förhållandet, anser sig herr statsrådet kunna medverka till, att länsstyrelsen i Malmöhus län erhåller förnyat bemyndigande att utfärda tillstånd för export av levande svin, åtminstone beträffande svin under 30 kg. och över 100 kg. levande vikt?»

Efter att i frågan hava infordrat yttranden från medicinalstyrelsen och lantbruksstyrelsen får jag avgiva följande svar på de framställda frågorna.

Den under senare år inom landet pågående mul- och klövsjukeepizootien har tvingat statsmakterna till energiska åtgärder till förhindrande av sjukdomens spridande samt för dess tillbakaträngande och slutliga utrotande. De ekonomiska uppoffringar staten gjort för ändamålet äro som bekant högst väsentliga, och det kan icke undvikas, att jämväl de enskilda drabbas av utgifter och olägenheter av varjehanda slag.

För att förebygga smittas spridande genom den törhända, farligaste smittospridaren, nämligen människan, har i kungörelse den 23 maj 1924 föreskrivits att »under den tid främmande land eller del därav är förklarat smittat av smittsam mul- och klövsjuka må ej utan särskilt av medicinalstyrelsen lämnat tillstånd utförsel till sådant land äga rum av klövbärande djur och hästar samt kött av sådana djur». Med detta stadgande avses att förhindra kreatursuppköpare från främmande land, där mul- och klövsjuka finnes, att resa omkring och sprida smitta; men bestämmelserna avse även att i möjligaste mån förekomma att personer såsom ombud för utländska köpare färdas omkring på landsbygden med fara att sprida smittan ifrån inhemska smittohärdar.

Genom särskilda beslut den 17 april och den 26 september 1925 utsträckte Kungl. Maj:t, för att underlätta exporten, den medicinalstyrelsen enligt nämnda kungörelse medgivna dispensrätten att gälla jämväl länsstyrelsen i Malmöhus län, dock endast i vad den avsåg utförseln av levande *nötkreatur* från kreatursmarknadsplatserna i Malmö och Hälsingborg samt från Sydvästra Skånes andelsslakteriförenings exportslakteri i Trälleborg.

Sedermera lämnades genom beslut den 23 oktober 1925 och den 15 januari 1926 samma medgivande även för export av levande *svinkreatur* från såväl de förutnämnda kreatursmarknadsplatserna som exportslakterierna i Trälleborg och Landskrona.

I skrivelse till chefen för jordbruksdepartementet den 8 november 1926 anhöllo emellertid Svenska andelsslakteriernas exportförening u. p. a., Åstorp, och A. B. Bergdahl, Ängelholm, om vidtagande av åtgärder för åstadkommande av sådan ändring i omförmälda länsstyrelsen givna bemyndigande, att tillstånd till utförsel av levande svin finge omfatta allenast avelssvin eller suggor med en levande vikt av 120 kilogram och därutöver. Såsom stöd för denna ansökning åberopades i huvudsak dels den omfattning, exporten av levande svin särskilt till Danmark fått under den senaste tiden till stort förfång för den svenska baconexporten, dels ock den fara för spridning av mul- och klövsjukan, som de av ifrågavarande export föranledda uppköpsresorna å landsbygden medförde. Gentemot det yrkande, som sålunda framställts, anhöllo kommissionären H. Harvig, Hälsingborg, samt firmorna M. Henningssons kreatursexport, Jakobssons kreaturskommissionsaffär och Lindgren & Mårtenssons Eftr. Petersson & Lindgren, alla i Malmö, att framställningen icke måtte föranleda någon åtgärd. Sedan i ärendet infordrade utlåtanden inkommit, meddelade Kungl. Maj:t den 28 januari 1927 sitt beslut och förordnade därvid, att länsstyrelsen i Malmöhus län genom förenämnda beslut givna bemyndigande att meddela tillstånd till utförsel av levande svin till av mul- och klövsjuka smittat land skulle upphöra att gälla.

Svar å interpellation. (Forts.)

Det är nämnda beslut den 28 januari 1927, som givit anledning till interpellationen.

Utgångspunkten för detta beslut bildar det genom Kungl. Maj:ts omförmälda kungörelse den 23 maj 1924 meddelade, alltjämt gällande förbudet mot utförsel av kreatur till främmande land, smittat av mul- och klövsjuka. De fall, då export trots kungörelsen medgives, äro att betrakta såsom undantag från en regel, vars upprätthållande ansetts nödvändig och vilken säkerligen gynnsamt bidragit att förhindra mul- och klövsjukans spridande.

Enligt kungörelsen skulle i likhet med vad som gäller beträffande ett flertal andra författningar rörande skyddsåtgärder mot smittsamma kreaturssjukdomar medicinalstyrelsen handhava dispensprövningen. Den länsstyrelsen i Malmöhus län medgivna särskilda dispensrätten är att betrakta såsom ett av särskilda, vid viss tid rådande förhållanden påkallat frångående av vad som ansetts böra vara den normala ordningen; och en återgång till sagda ordning har synts lämpligen böra ske, så snart ej särskilda skäl vidare talade för undantagets bibehållande, så mycket hellre som bärande skäl kunna anföras för att ifrågavarande dispensrätt samlas i en hand. Endast därigenom vinnes garanti för en enhetlig handläggning av i ämnet gällande författningar. Medicinalstyrelsen lärer jämväl vara den myndighet som är bäst skickad att pröva den betydelse, som i förekommande fall bör tillmätas de veterinärhygieniska synpunkterna.

I övrigt må i detta sammanhang framhållas vad lantbruksstyrelsen erinrat om, att exporten från Skåne tagit en omfattning, som ingalunda torde hava förutsatts, då omförmälda bemyndigande lämnades länsstyrelsen i Malmö, samt att exporten skedde under helt andra förutsättningar än då avsetts, i det att exporten icke avsåg endast det överskott, som uppstått vid marknadsplatserna och slakterierna, utan skedde efter direkta hos vederbörande svinproducenter för ändamålet gjorda uppköp.

Huvudfrågan vid bedömandet av en licensansökning måste givetvis vara, huru den åtgärd, som med ansökningen avses, ställer sig till den fara för spridande av mul- och klövsjuka, som må vara därmed förbunden. Emellertid måste man även taga hänsyn till de skäl, av ekonomisk och annan natur, som förebringas för ett frångående av den regelbundna ordningen.

Vad i allmänhet beträffar faran för mul- och klövsjukans spridning i samband med upphandling och försäljning av svin för export göras gällande olika synpunkter från de båda parters sida, varom det här är fråga, nämligen ifrån exportslakterierna och deras andelsägare å ena sidan och ifrån kreatursuppköparna och deras kunder å andra sidan. I detta avseende har medicinalstyrelsen erinrat om att det vore ett konstaterat faktum, att just kreatursshandlare vore de vanligaste förmedlarna av smittämnet till mul- och klövsjuka, och för egen del har jag hört uppgivas att, med hänsyn till den konkurrens mellan andelsslakterierna och mellanhandsuppköparna som på senare tider uppkommit, såväl den ena som den andra gruppen begagnat sig av kringresande uppköpare — en utveckling, som under nu rådande förhållanden måste anses vara synnerligen ogynnsam. Vid denna frågas bedömande torde jämväl böra erinras om, att staten, med hänsyn till de synnerligen stora uppoffringar som densamma, landets lantmän till gagn, gjort för epizootiens utrotande, måste hava rätt att fordra att all den försiktighet iakttages, som överensstämmer med hittillsvarande kännedom om mul- och klövsjukans natur.

Tydligt är att en fördelaktig avsättning av svinskötselns produkter för de skånska lantmännen är en faktor av stor vikt, varifrån man ej kan bortse vid ett bedömande av licensfrågorna.

Med avseende å hithörande förhållanden må erinras hurusom, när den tilltagande mul- och klövsjukeepizootien av såväl statsfinansiella som organisa-

Svar å interpellation. (Forts.)

toriska skäl nödgade Kungl. Maj:t att genom beslut den 14 januari 1925 undantaga viss del av landet från nedslaktningsmetodens tillämpning, ett komplicerat problem uppstod. Å ena sidan gällde det att hindra sjukdomens utbredning till andra delar av riket. Å andra sidan måste man tillse, att skyddsåtgärderna mot smittans spridning icke anordnades så, att de hindrade det ekonomiska livets nödvändigaste funktioner. Vid avvägandet av bestämmelserna angående förfarandet vid farsotens bekämpande inom isoleringsområdet har därför, såsom naturligt varit, tvenne intressen brutit sig mot varandra; det ena har krävt strängaste möjliga åtgärder till skydd mot farsoten, det andra har strävat efter vidsträcktast möjliga frihet för Skånes jordbrukare att utöva sin näring. Att det därvid varit omöjligt för de beslutande myndigheterna att undgå att väcka missnöje, måste anses som självklart. Men därjämte torde det hava varit en hart när olöslig uppgift att träffa den ur alla synpunkter lämpligaste medelvägen mellan nyssnämnda intressen. Under epizootiens gång har man ju fått experimentera sig fram, med påföljd att bestämmelserna undan för undan ändrats men också bättre och bättre anpassats efter lägets krav. Emellertid måste det stå klart för alla och en var att under nuvarande förhållanden alla av det allmännas intresse betingade åtgärder till förhindrande eller åtminstone minskande av spridningen av sjukdomen ifråga utan tvekan måste genomföras, även i fall, då därigenom förorsakas ett kanske nog så kännbart ingrepp i den enskildes näringsutövning.

Vid bedömandet av den skånska svinskötselns ekonomi må erinras om den inbördes ställning, som exporten av slaktad vara samt av levande svin intaga till varandra. Betydelsen av sistnämnda export i förhållande till den förra, som särskilt avser den för den svenska svinskötseln mycket betydelsefulla exporten av bacon till England, torde närmast kunna avläsas i prisläget för svenskt bacon i förhållande till andra länders, sådant det framgår av noteringarna i England. Särskilt intresse ur denna synpunkt har en jämförelse med prisläget å danskt bacon, som närmast motsvarar svensk vara. Det visar sig då, hurusom svenskt bacons särskilt under senare hälften av år 1926 relativt försämrade läge på ett i ögonen fallande sätt sammanfaller med den ökade exporten av levande svin. Så snart denna export, som nådde sin höjdpunkt under månaderna augusti och september, åter började minskas, förbättrades genast läget.

När exporten av levande svin skett i större omfattning, har detta verkat synnerligen ogynnsamt för den svenska baconexporten till England, vilken ur prissynpunkt i hög grad är beroende av en jämn och säker tillförsel. Vad dessa svårigheter betyda ur ekonomisk synpunkt för Sveriges baconexport och därmed för hela landets fläskproduktion — för vilken baconmarknaden ovillkorligen måste anses såsom det enda fullt säkra stödet — är lätt att inse. Den omfattande export av levande svin, som inträffade under sommaren 1926 medförde en försämring av priset å svenskt fläsk i England i förhållande till danskt med ända upp till 25 öre per kg. eller 19 öre mera än i januari månad samma år. Skulle en dylik export för framtiden bliva regel och medföra samma prisförsämring, skulle detta betyda, vid en lika stor baconexport som under år 1925 eller något över 7,000 ton, en minskning i försäljningsvärdet per år av inemot 1,500,000 kronor.

Inför dessa förhållanden och om frågan ses från hela landets synpunkt måste varje åtgärd, som är ägnad att medföra minskning i exporten till England, framstå såsom mindre välbetänkt. Snarare synes det, som om de bestämmelser i förevarande avseende, vilka framtvingats ur smittofaresynpunkten, varit till en viss nytta för landet, när det gällt att återförvärva den gamla marknaden för bacon i England.

Redan av det förhållandet, att den absolut övervägande delen av den svenska

Svar å interpellation. (Forts.)

baconexporten sker från Skåne, synes framgå, att förhållandena inom Skåne icke avvika från vad sålunda i allmänhet gäller och att intet undantag för Skånes del föreligger. I Skåne äro de flesta svinslakterierna belägna och framför allt äro här tillfinnandes de flesta andelsslakterierna. Enligt tillgängliga uppgifter funnos under år 1926 i Skåne 13 exportslakterier, av vilka icke mindre än 9 voro andelsslakterier med ett uppgivet medlemsantal av inemot 20,000, det vill säga en betydande del av provinsens svinuppfödare. Även för övriga svinuppfödare, som producera för baconberedning lämpligt fläsk, måste samma intressen förefinnas som för omförmälda andelsdelägare, därest de se saken i stort och icke för en mindre, tillfällig fördel, beroende på en ofta tillfällig och oregelbunden marknad, bortse från de framtida ekonomiska olägenheter, som den engelska exportens nedgång otvetydigt måste komma att medföra.

Åtminstone ifråga om här berörda slag av svin eller dem, som lämpa sig för baconberedning, synes mycket tala för att förhållandena gestaltat sig helt annorlunda än som i ärendet gjorts gällande och att det är exporten av sådana svin i levande tillstånd, som medfört den sänkning i prisläget inom landet, vilken gjort exporten till Danmark för tillfället i viss mån fördelaktig.

Av vad jag nu anfört finner jag det kunna med fog ifrågasättas, huruvida icke för alla svinuppfödare, som producera för baconberedning lämpligt fläsk (80—100 kg. levande vikt), den under år 1926 verkställda exporten av levande svin i verkligheten medfört större skada än nytta. De enda, som antagligen torde hava haft en verklig och betydande ekonomisk fördel av denna export, torde, enligt vad jag kan finna, vara de kreaturshandlare, som förmedlat densamma.

Något annorlunda ställer sig frågan beträffande svin, som icke lämpa sig för baconberedning, särskilt tyngre svin. Att inom Skåne en export av dylika svin i levande tillstånd kan vara ekonomiskt fördelaktig, torde kunna antagas. Den naturliga produktionen av sådana svin (suggor m. m.) torde nämligen betydligt överstiga ortsbehovet, varför en lättnad i avsättningen är önskvärd. En sådan export kommer dock givetvis att få jämförelsevis liten omfattning och synes icke behöva ske under sådana former, att den ur smittofaresynpunkt kan jämföras med den export, som skedde sistlidna sommar. En dylik export likasom ett utförande ur Skåne i viss utsträckning av smågrisar är icke heller utesluten enligt gällande bestämmelser med därtill anslutna licensförfarande.

Vad angår medicinalstyrelsens licenspolitik, har styrelsen meddelat, att styrelsen under tiden den 28 januari—den 9 mars 1927 medgivit tillstånd till utförsel från marknadsplatserna i Malmö och Hälsingborg samt från exportslakterierna i Hälsingborg, Trälleborg och Landskrona av sammanlagt 11,306 stycken levande svin, under villkor att svinens vikt uppginge till 110 kilogram. Vidare har styrelsen anfört, att därest det vid en på styrelsens föranstaltande pågående utredning skulle visa sig, att ett så stort överskott på spädgrisar finnes i Skåne, att ett verkligt behov av export till utlandet av sådana — d. v. s. grisar med en levande vikt av högst 20 kilogram — föreligger, styrelsen ansåge sig, därest utredningen skulle därtill föranleda, oförhindrad att medgiva licens även för utförsel av sådana spädgrisar.

Slutligen vill jag tillägga, att allteftersom mul- och klövsjukan avtager inom vår eget land samt i Danmark och Tyskland lindrigare exportbestämmelser enligt min åsikt böra införas samt att vid inträdande normala förhållanden alla inskränkande bestämmelser böra avskaffas.

Av vad sålunda anförts framgår,

att jag icke anser gällande bestämmelser innebära sådan fara för den svenska svinskötselns ekonomi eller för svinskötseln i Skåne att på grund därav för-

Svar å interpellation. (Forts.)

ändringar i desamma eller ändring av nuvarande ordning för licensprövningen för närvarande bör äga rum,

att jag sålunda anser lämpligt, att medicinalstyrelsen — som vid sin licensprövning synes hava sin uppmärksamhet inriktad på de möjligheter till lättnad i den svinexport, som beröres i interpellationens tredje punkt — tillsvidare och så länge ej särskilda förhållanden därutinnan påkalla en ändring, bör handhava prövningen av dispenser rörande export ur riket av svin till av mul- och klövsjuka smittat land,

samt att, i den mån minskad fara för mul- och klövsjukans spridning inom landet det medgiver, de restriktiva bestämmelserna böra rättas därefter för att till sist upphävas.

Vidare yttrade:

Herr **Månsson** i Erlandsro: Herr talman! Jag skall först be att få till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet få framföra mitt tack för det svar herr statsrådet lämnat på av mig framställda spörsmål.

Herr statsrådet söker att besvara de av mig framställda frågorna med att hänvisa till av medicinalstyrelsen och lantbruksstyrelsen avgivna utlåtanden ävensom en från Svenska andelsslakteriernas exportförening u. p. a., Åstorp, och A.-B. Bergdahl, Ängelholm, till chefen för jordbruksdepartementet den 8 nov. 1926 inkommen skrivelse.

Att medicinalstyrelsen, som med misstänksamhet såg licensrätten överflyttad på länsstyrelsen, naturligtvis i likhet med sökandena skulle se en stor fara för smittospridning, förundrar man sig mindre över, men att den nu kan anse smittofara inträda först vid 110 kg. levande vikt är mera underligt, då den tidigare ansett, att de äldre svinen, som icke under sjukdomen eller omedelbart efter ömsa klövar, skulle kunna vara bacillbärare, därför vara smittofarligare än yngre djur. Lantbruksstyrelsen ser även en stor smittofara i det sätt, på vilket uppköpen för export ske, ävensom en allvarlig fara i den levande exporten, av vilken jordbrukarna enligt dess mening ej drager någon verklig vinst. Den söker belysa detta genom en sammanställning av priserna å fläsk i England med flera platser vid olika tider och skall jag strax närmare beröra denna prisstatistik. Länsstyrelsen i Kristianstads län anser heller icke utförseln av levande svin vara till gagn för landet utan tillstyrker i likhet med ovannämnda myndigheter bifall till sökandenas framställningar. Länsstyrelsen i Malmöhus län däremot anför, att såsom uppköpen av svin nu sker, har det skett förut, och man har icke förmärkt någon smittospridning därigenom, och då det synes ovisst, huruvida den levande svinexporten kan vara orsak till de fallande priserna å svenskt bacon till England, ha icke tillräckliga skäl framlagts för en ändring i gällande bestämmelser för svinexporten; att grunda ett exportförbud enbart på av sökandena anförda skäl skulle innebära ett ingripande i den fria näringsutövningen.

Jag vill nu för egen del framhålla, att smittofaran för exportuppköpen icke kan vara större än vid uppköp och transport till andelsslakterierna, då det ofta sker under samma former och av samma personer. Till och med har det under de senaste dagarna avgivits protest ifrån uppköparna, därför att desinfektion av bilarna vid exportplatserna vore för omständlig och kostbar i jämförelse med vid andelsslakterierna, där den skedde utan veterinärkontroll. Jag kan därför icke gilla påståendet, att svin *under* 110 kg. levande vikt skola vara mera smittofarliga än sådana över 110 kg.

Vad det andra skälet angår, har lantbruksstyrelsen gjort en sammanställning av de engelska noteringarna å fläsk enligt lantbrukskonsulentens berättelse, varav framgår, att skillnaden emellan svenskt och danskt fläsk varierat rätt

väsentligt, att svenskt fläsk under 3:e kvartalet 1926 noterats 20 öre lägre än danskt, vilket skulle bero på exporten av levande svin. Jag anser dock, att det är helt andra faktorer, som inverkat på dessa prisförhållanden, än den jämförelsevis obetydliga exporten av levande svin.

Svar å interpellation. (Forts.)

År 1926 har svinproduktionen betydligt stegrats och som följd därav fläskexporten ökats, varigenom svårigheter uppstått för slakterierna att finna köpare till tillfredsställande priser. Liksom den starkt ökade smörexporten under 1926 pressat ned priserna på svenskt smör, har även stegringen av fläskexporten utövat ofördelaktig inverkan på fläskpriserna.

Under år 1925 exporterades från Sverige 460 ton fläsk per månad men år 1926 hade fläskexporten stigit till 955 ton per månad under 1:a halvåret och 1,356 ton under 2:a halvåret. Under 1925 förekom ingen nämnvärd utförsel av levande svin, men under 1926 uppgick svinutförseln till 27 ton per månad under 1:a halvåret och 285 ton under 2:a halvåret. Prisskillnaden mellan svenskt och danskt bacon var enligt lantbrukskonsulentens rapporter 12.5 öre under år 1925, 11.6 öre under 1:a halvåret 1926 men 21.2 öre under 3:e kvartalet och 16.3 öre under 4:e kvartalet.

Den starkaste prissänkningen för svenskt fläsk inträdde sålunda under senare halvåret 1926 och beror säkerligen främst på den starka ökningen av fläskexporten särskilt under de för fläskets kvalitet ogynnsamma höst- och sommarmånaderna, samt har sin grund uti svårigheten att till fördelaktiga priser placera denna ökade kvantitet. Den jämförelsevis obetydliga kvantitet levande svin, som utförts, har svårligen kunnat utöva något sänkande inflytande på priserna för svenskt fläsk i England. Snarare kan det anses fördelaktigt, att icke dessa levande svin måst utföras som fläsk, varigenom de svenska fläskpriserna sannolikt ytterligare tryckts ned.

Herr statsrådets uttalande, att svenskt bacons särskilt under senare hälften av år 1926 relativt försämrade läge sammanfaller på ett i ögonen fallande sätt med den ökade exporten av svin, kan skenbart vara riktig, men där hava sammanblandats orsak och verkan. Orsaken till svinexporten har varit det svenska fläskets försämrade läge på den engelska marknaden och den därigenom uppstående större prisskillnaden mellan svenskt och danskt fläsk har möjliggjort exporten av levande svin till Danmark.

Herr statsrådets uttalande, att så snart svinexporten, som nådde sin höjdpunkt under månaderna augusti och september, började minskas, förbättrades genast läget, stämmer icke överens med de faktiska förhållandena. Exporten av svin uppgick nämligen i juli 1926 till 164 ton, stegrades i augusti till 378 ton och nådde sin kulmen i september med 453 ton, men samtidigt med denna stegring av svinexporten förbättrades det relativa prisläget för fläsket så, att prisskillnaden mellan svenskt och danskt fläsk, som i juli var 24.2 öre, i augusti nedgått till 22.4 och i september till 17.1 öre, vilket torde visa att exporten av svin åtminstone icke haft något försämrande inflytande på marknaden för svenskt fläsk i England. Under oktober, november och december var prisskillnaden av ungefärligen samma storlek, medan den nu, sedan restriktionerna genomförts, stigit än ytterligare. Man kan säkerligen sätta sistnämnda företeelse i samband med att vår export av fläsk återigen starkt ökats, då den under februari månad uppgått till den höga summan av 2,013 ton, samtidigt med att exporten av levande svin på grund av restriktionerna utgjort endast 29 ton.

Herr statsrådet vill göra gällande, att exporten av levande svin sommaren 1926 försämrat priset på svenskt fläsk med ända till 25 öre pr kg. eller 19 öre mera än i januari samma år, vilket beräknat på en export av 1925 års storlek skulle förorsakat en förlust för landet på 1.5 miljon kr.

Av vad jag förut sagt framgår, att detta resonemang icke är hållbart. Det är inte svinexporten utan den stora ökningen i fläskexporten, som i främsta

Svar å interpellation. (Forts.)

rummet föranlett de så ogynnsamma priserna på svenskt fläsk. Ett hämmande av svinexporten skulle därför ha ytterligare pressat priset, enär slakterierna då varit nödsakade att sända ännu större kvantiteter bacon till England.

Detta är också vad som inträffat genom beslutet av den 28 januari i år. Nämnda beslut har även haft en avgjort ogynnsam inverkan på den svenska marknaden, där dock huvuddelen av det svenska fläsket försäljes. Jag har här en prisjämförelse, som visar, att priset på lätta svinkroppar i Malmö under februari legat i medeltal 8 öre lägre än i januari, före det exportrestriktionerna genomfördes, medan samtidigt priset i Danmark och England i stället stigit. Detta står även i överensstämmelse med de priser, som finnas anförda i lantbruksstyrelsens senaste yttrande. Faktum är också, att exportören skulle kunna betala högre pris för levande svin, än som nu ernås här hemma.

Inte mindre ogynnsam har verkan varit i övriga delar av landet. I Stockholm exempelvis låg priset på fläsk i februari c:a 12 öre lägre än i januari och har där sedan ytterligare fallit med nära 10 öre. Liknande är förhållandet på andra platser. Detta får sin naturliga förklaring däri, att då vår avsättning söderut försvårats, har man mera sökt marknad för fläsket uppåt landet.

Lika väl som herr statsrådet ansett sig kunna göra en beräkning, att en förlust på 1.5 miljon kr. skulle drabba jordbrukarna genom exporten av levande svin, lika väl skulle jag kunna göra en beräkning, som visade, att de beslutade exportrestriktionerna föranleda en ännu större förlust för jordbrukarna. Detta bevisar, att det icke endast är svinproduktionen i Skåne som blivit lidande genom beslutet av den 28 januari utan hela landets svinproduktion, vilket även i hög grad inverkat på den svenska produktionens lönsamhet och ingalunda uppmuntrande och stödjande av densamma. Att herr statsrådet icke kan inse någon fara för den svenska svinskötselns ekonomi, som för närvarande berättigar till en ändring i förhållandet, finner jag beklagligt.

Att genom statsingripanden söka gynna slakterierna på bekostnad av andra svinproducenter, kan icke anses lämpligt och alldeles förkastligt, då man nu finner, att detta statsingripande förorsakat förluster jämväl för slakteriernas leverantörer. Andelsslakteriernas verksamhet är visserligen av stor betydelse, men slakterierna böra själva genom organisatoriska åtgärder söka förbättra priset på sina produkter, så att de bliva konkurrensdugliga på den inländska marknaden. Jag unnar gärna andelsslakterierna allt det stöd de kunna få, men förtroendet för dessa skapas icke genom onödigt statsingripande härför.

Vad blir följden av ett sådant statsingripande, som nu skett? Jo, att produktionen hämmas och att den jämnhet, som man vill åstadkomma i exporten, icke kan förverkligas. Man skapar en tillfällig stor export av bacon, men då denna stora export i förening med upphörandet av den fria konkurrensen förorsakar prisfall, och då svinuppfödarna ej heller finna avsättning för smågrisarna på grund av statens ingripande mot utförseln därav till andra landsdelar, komma suggornas antal att minskas och hela produktionen att nedgå, varigenom den jämna exporten av bacon till England icke kan uppehållas.

Vi ha under de senaste åren i Skåne fått finna oss i en mängd restriktioner på grund av mul- och klövsjukan till stort förfång för vår produktion och vår näring, varför vi förväntat, att nu, när sjukdomen så gott som upphört, vi skulle beretts lättnader i transporten av klövbärande djur såväl inom landet som till utlandet. Herr statsrådet utlovar visserligen lättnader, men ännu ha vi icke fått erfara några sådana. Här kvarstå bestämmelser, som kunde vara befogade när sjukdomen uppträdde farsotartad, men som nu sakna berättigande. Sker försäljning efter annons i tidningar, skola sålunda djuren besiktigas och intyg lämnas, att de äro smittofria. Det finnes även bestämmelser om, hur man ett år efter det djuren förklarats smittofria skall behandla deras klövar, bestämmelser, som ej stå i överensstämmelse med det av medicinalstyrelsen nu senare

Svar å interpellation. (Forts.)

gjorda antagande, varför jag hoppas, att dessa bestämmelser snarast upphävas. Vidare tillåtes icke återutförsel till landet av slaktdjur från marknadsplatsen i Malmö i levande tillstånd, ej heller tillåtes utförsel av djur till slakthusen i Stockholm och Göteborg, även om transporten sker direkt i plomberade vagnar med iakttagande av alla försiktighetsåtgärder. Samtidigt med våra försvårade avsättningsförhållanden har det medgivits åtgärder för underlättandet av importen av levande klövbärande djur från utlandet genom upplåtande av karantän inom Stockholms stads slakthus' område.

Vad licensrätten angår kan jag naturligtvis icke bestrida lämpligheten av, att medicinalstyrelsen handhaver densamma, under förutsättning att den handlägges med tillräcklig snabbhet och smidighet, oavsett om det verkar onödigt fördyrande och försvårande, men å andra sidan antager jag, att herr statsrådet intet haft att erinra mot länsstyrelsen i Malmöhus län under den tid denna haft bemyndigande att lämna licenser, då herr statsrådet icke i svaret berört denna fråga. Sedan nu medicinalstyrelsen förklarat sig icke hava något att erinra mot, att licensrätten överflyttas på länsstyrelsen i Malmöhus län, hemställer jag, att herr statsrådet måtte taga detta under välvilligt övervägande.

Slutligen vill jag dock med tillfredsställelse konstatera, att herr statsrådet finner, i den mån minskad fara för mul- och klövsjukans spridning inom landet det medgiver, bestämmelserna böra lättas för att till sist upphävas. Måtte herr statsrådet av vad jag nu anfört snart nog finna tiden härför vara inne, på det att landets jordbruk och dess produktion ej måtte allt för länge hämmas i sin utveckling genom onödiga ingripanden i dess fria näringsutövning.

Herr andre vice talmannen **Nilsson:** Herr talman! När en regering anser sig böra vidtaga åtgärder, som förhindra fri näringsutövning, är det givetvis icke så lätt att finna den bästa vägen. Herr statsrådet betonade också i sitt svar, att det var förenat med vissa svårigheter att härutinnan träffa det lämpligaste medlet. Ja, jag ger honom alldeles rätt däruti, och då jag tillåter mig att uttala vissa betänkligheter mot den anordning, som regeringen funnit sig föranlåten att vidtaga, vill jag däri icke inlägga något klander mot herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet. Jag förstår mycket väl de svårigheter, han haft att övervinna, i synnerhet som intressena i någon mån strida mot varandra.

Det beslut, som regeringen fattade den 28 sistlidne januari, varigenom rättigheten att meddela licens för export av svin till Danmark frånhändes länsstyrelsen i Malmöhus län och tillades kungl. medicinalstyrelsen, har väckt ganska stor oro i Skåne. I följd av mul- och klövsjukan, som under flera år härjat därstädes, har det varit nödvändigt för jordbrukarna att finna sig i vissa inskränkningar i sin rörelsefrihet. Farsoten har vållat det allmänna betydande kostnader. För att begränsa dessa och så vitt möjligt hindra sjukdomens utbredning till andra landskap har det befunnits nödigt att föreskriva vissa restriktiva bestämmelser. Så länge sjukdomen hade en mera farsotartad karaktär, ha jordbrukarna funnit sig i dessa inskränkningar utan att knota. Nu äro emellertid förhållandena annorlunda. Det förekommer allenast ett och annat fall av mul- och klövsjuka. Huru härmed förhåller sig, känner jag icke närmare. Det vet herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet bättre, eftersom rapporter om den saken inkomma till honom. Nu är det emellertid så, att varje förändring som vidtages i gällande föreskrifter i syfte att ytterligare klavbinda jordbrukets utövare i Skåne skapar oro i denna landsdel. Så har också varit fallet med det omnämnda regeringsbeslutet. Man håller före att länsstyrelsen i Malmöhus län, såsom väl förtrogen med förhållandena i provinsen, får anses vara lika omdömesgill som kungliga medicinalstyrelsen i fråga om bedömandet av huruvida licens i visst fall bör meddelas — såvida icke ute-

Svar å interpellation. (Forts.)

slutande veterinärmedicinska utan också ekonomiska synpunkter skola läggas till grund. Man befarar nu att licens kommer att meddelas mycket njuggare, än förut varit fallet.

Själv är jag delägare i ett andelsslakteri, och jag inser allt för väl, att det stora kapital, som är investerat i dessa företag, bör göras räntabelt, och att en jämn export av svin till England bör befordras, ty vår svinskötsels räntabilitet är beroende därav. I min egenskap av riksdagsman måste jag emellertid också se på den andra sidan av saken. Jag menar då intressena hos de svinuppfödare, som icke tillhöra exportslakteri. Det är av naturliga förhållanden betingat, att en viss differentiering beträffande svinhanteringen sker i Skåne. I de burgnare delarna av provinsen handhaves nämligen gödningen av svin i större omfattning, därför att det där finnes bättre tillgångar till mejeriavfall och kraftfoder, under det att i de kargare delarna av provinsen, enkannerligen norra delen av Kristianstads län, uppfödarna av smågrisar sedan lång tid varit rotfästa. Det är särskilt dessa mindre jordbrukare och småbrukare i den kargare delen av provinsen, som ha denna hantering till sin huvudnäring. När nu på grund av omständigheterna det icke är möjligt för dem att sälja sitt överflöd av smågrisar till norra delarna av landet, tycker man, att det borde ges tillfälle till export av detta överflöd till utlandet, men denna export vill man också stoppa.

Det är ju klart, att med den stora tillgången på smågrisar i denna del av provinsen blir den möjlighet, som finnes till avsättning till de burgnare orterna, alldeles otillräcklig. Det återstår sålunda för dem, som ägna sig åt denna näring, smågrisuppfödning, icke något annat att göra än att begränsa hanteringen. Detta kan naturligtvis icke vara önskvärt. Det är icke minst detta intresse hos uppfödarna av smågrisar, som kommer i strid med exportslakteriernas intressen. I min egenskap av riksdagsman finner jag det anmärkningsvärt, att åtgärder anbefallas, vilka kunna antagas bereda fördel åt en del av jordbrukets idkare, under det andra tillskyndas ekonomisk skada. Saken blir inte bättre därigenom att de senare företrädesvis tillhöra de kargare bygderna och redan fördenskull äro ekonomiskt svagare än de förra.

Med avseende på nödvändigheten att den enskilde lantmannens svinavel måste hos oss inriktas på olika uppgifter, ber jag få åberopa en person, vars omdöme vi säkerligen alla ställa högt, en auktoritet på detta område, nämligen professorn vid Experimentalfältet Nils Hansson. Han säger om denna sak i sitt för ett par år sedan utgivna arbete, »Vår svinskötsel», följande. »I vårt land är det ännu ett jämförelsevis stort antal lantmän, som föredraga att inköpa det behövliga antalet smågrisar i stället för att själva hålla avelsdjur och uppföda desamma vid egendomen. Det kan icke heller nekas, att förhållandena mångenstädes äro sådana, att en dylik arbetsfördelning kan vara fullt riktig. Så kan den ena orten hava god tillgång på för gödning lämpliga fodermedel, under det den andra på grund av mera karga naturförhållanden har svagare fodertillgång men däremot gott om lämpliga arealer, där avelssvinen kunna få röra sig i det fria. Bekant är sålunda, huru grisuppfödningen i Skåne är lokaliserad till de magra orterna i de mellersta och norra delarna av provinsen, under det att den huvudsakliga uppfödningen av gödsvin bedrives å de bördiga områdena, där tillgången på mejeriavfall och spannmål är rikligare.» — — — »Det är också vid småbruket» — tillägger han vidare — »och de mindre bondgårdarna, som den nyss nämnda produktionen av smågrisar i norra Skåne huvudsakligen bedrives.»

Det är just i de orter, där uppfödning av smågrisar bedrives, man förmenar sig bliva lidande genom inskränkt licensgivning för export till Danmark av befintligt överskott. Däremot har jag svårt att tillägna mig herr jordbruksministerns betraktelsesätt, då han säger — om jag uppfattade honom rätt —

att obehindrad export härvidlag skulle allenast vara till fördel för kreaturshandlare och exportörer. Så är ingalunda förhållandet. Kreaturshandlarnas och exportörernas affärer på detta område synas mig vara fullt legitima. Det är emellertid icke deras sak jag kämpar för, utan det är småböndernas och småbrukarnas intressen, vilka jag anser bliva åsidosatta och det är deras synpunkter jag ansett mig böra företräda.

Svar å interpellation. (Forts.)

Herr statsrådet framhöll — om jag förstod honom rätt — att vi gjort en förlust på 1 $^1/_2$ miljon kronor, därför att tillgången på exportsvin icke varit tillräckligt stor. Att priset faller på en vara, därför att tillgången därav varit för knapp, är en mycket ovanlig företeelse. Det brukar eljest vara raka motsatsen, så att när tillgången på varan är knapp, blir följden vanligen, att priset stiger, men om tillgången blir riklig, då faller naturligtvis priset. Jag kan icke förstå herr statsrådets resonemang härvidlag.

Vi ha i Skåne fått lida betydliga förluster på grund av mul- och klövsjukan, men det ser ut som om de restriktioner och inskränkningar i vår fria näringsutövning, vi i följd därav fått underkasta oss, skulle komma att vålla oss större skada än farsoten. Botemedlen synas nämligen bli mera förödande än sjukdomen själv. Om så ej skall bliva förhållandet, vore det högeligen önskvärt, att så snart som möjligt större frihet i jordbruksnäringens utövande kunde vinnas även i Skåne.

Chefen för jordbruksdepartementet herr statsrådet **Hellström:** Herr talman! Det missnöje, som kommit till synes inom vissa kretsar av Skåne, är mycket förklarligt. Jag framhöll också i mitt svar, att det förefinnes en ganska stor motsättning till och med inom Skåne mellan delägarna i andelsslakterier, å ena sidan, och de personer, som leva på svinuppfödning för export av svin i levande tillstånd, å andra sidan. Men det som gör detta problem ändå svårare är den motsättning, som finnes mellan Skåne, å ena sidan, och det övriga landet, å den andra.

Om jag skulle följa den grundsatsen, att jag skulle söka tillmötesgå alla framställningar, som göras från olika håll med anledning av mul- och klövsjukeepizootien, skulle det komma att bli ett virrvarr, som skulle vara alldeles odrägligt. Här kom för någon tid sedan en stor deputation från Skåne, som framhöll, vilka stora förluster skåningarna ledo genom de restriktioner, som förefunnos, och särskilt på grund av det förhållandet, att transporten upp till landets övriga orter för smågrisar vore stängd. Denna deputations framställning blev refererad i tidningarna, och dagen efteråt hade jag en telefonpåringning från landshövdingen i ett län, som ligger norr om Skåne, och han uttalade den förhoppningen, att jag icke skulle gå med på och ge efter för de krav, som framställdes ifrån skåningarnas sida i fråga om lättnader i åtgärderna för bekämpande av mul- och klövsjukan. Och han tillade, att i fall jag skulle vara benägen för att gå den vägen, skulle han vara karl för att ordna om att veckan därpå dubbelt så stora deputationer skulle komma ifrån de län, som ligga norr om Skåne, vilka deputationer skulle utveckla de olägenheter det vore för landet, ifall det skulle ges några lättnader i de då gällande bestämmelserna.

Något liknande föreligger också nu. Här uppställas från Skåne anspråk på att man åtminstone skulle få föra upp nötkreatur till slakthusen i Stockholm och Göteborg; och samtidigt som jag fått framställning om att omedelbart lämna ett dylikt medgivande, uppvaktas jag av en delegation ifrån Värmland, som säger, att i Nordmarks härad uppstått mycket stora olägenheter på grund därav att norrmännen stängt importen av animala produkter ifrån trakten. Här är befolkningen i mycket hög grad beroende av exporten av kött till Norge, och särskilt var man ängslig för att det skulle vidtagas några åtgärder, varigenom

Svar å interpellation. (Forts.)

norrmännens benägenhet för att hålla borta det svenska köttet skulle ytterligare ökas, i synnerhet om det skulle medges, att från ett smittat område kött skulle få föras upp till slakterierna i Stockholm och Göteborg.

Här framhålles det vidare från skåningarnas sida, att epizootien på det hållet är så gott som övervunnen. Ja, man har till och med hört sägas i dag, att Kristianstads län blivit förklarat fritt från mul- och klövsjukan. Det skulle ju vara mycket glädjande, om det förhölle sig så, men gentemot detta vill jag erinra om att för icke så länge sedan fick man en ny smittohärd i Värnamotrakten, och efter vad jag hört uppges, skulle det vara insmugglade smågrisar från Skåne, som man ville skylla på vara orsaken till denna smittohärd.

Enligt inkomna rapporter har det icke varit obetydliga belopp statsmedel, som denna lilla epizooti förorsakat. Det var mellan 50,000 à 60,000 kronor, som ströko på ett bräde. Då jag vet, huru pass noggrant man prövar alla framställningar om anslag på blott några tusentals kronor, måste detta belopp på 50,000 à 60,000 kronor anses vara ganska betydande, även om det är obetydligt i förhållande till de 20 miljoner kronor, som staten redan uppoffrat på detta område.

Jag menar därför, att man får verkligen icke ställa alltför stora anspråk på statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet, att han skall tillmötesgå alla framställningar, som komma från olika orter, å ena sidan om att det skall göras nya restriktioner och å andra sidan om att man skall lätta på dessa restriktioner så mycket som möjligt, utan jag tror, att alla vederbörande ha anledning att vara belåtna med att jag, som dock icke är skåning utan norrlänning, i uppkommande frågor sökt infordra myndigheternas yttranden. Därvidlag har man ju beträffande den veterinärhygieniska sidan att hålla sig till medicinalstyrelsen och beträffande den lantbruksekonomiska sidan att hålla sig till lantbruksstyrelsen. Dessutom har jag, då den framställning, som föranledde denna interpellation, förelåg, infordrat yttranden från Konungens befallningshavande både i Malmöhus län och Kristianstads län förutom yttrandena från medicinalstyrelsen och lantbruksstyrelsen. Och jag tycker, att även de skåningar, som ha ett visst ekonomiskt intresse på detta område, icke egentligen kunna ha anledning att rikta några förebråelser mot mig, då jag följt ett enhälligt förslag från medicinalstyrelsen och lantbruksstyrelsen samt Kungl. Maj:ts befallningshavande i Kristianstads län. Jag har mycket stor respekt för Kungl. Maj:ts befallningshavande i Malmöhus län, men det gällde ju här att taga bort från nämnda myndighet en rätt, som den fått, och då är det ju icke så underligt, om Konungens befallningshavande motsatte sig detta. Men om jag också hyser stor respekt för Konungens befallningshavande i Malmöhus län, kan jag icke neka till att, då det här gäller en lantbruksekonomisk fråga av särskilt stor betydelse för de skånska jordbrukarna, jag har ännu större respekt för Johan Nilsson i Skottlandshus, såsom han hette förr i tiden den lantman, som numera är landshövding i Kristianstads län. Då jag sålunda har lantbruksstyrelsen och medicinalstyrelsen samt en så stor lokal auktoritet som Konungens befallningshavande i Kristanstads län på min sida, tycker jag, att det beslut, som jag föreslog Kungl. Maj:t att fatta, borde kunna anses vara väl grundat såväl ur allmänna synpunkter som också från lokala, skånska synpunkter.

Jag inser mycket väl — och den diskussion, som här förts, har ytterligare poängterat detta — att det är verkligen stora svårigheter för Skåne med anledning av de restriktioner som finnas. Men icke har det blivit några nya restriktioner genom att man överflyttat ärendena rörande licensmedgivande från Konungens befallningshavande i Malmöhus län till medicinalstyrelsen. Det är ju samma förbud, som kvarstår; och jag undrar, huru representanterna för övriga delar av landet skulle ställa sig, ifall man, såsom saken nu står, skulle föreslå, att man skulle upphäva dessa restriktioner. Då det gäller en veterinär-

Svar å interpellation. (Forts.)

hygienisk fråga sådan som denna, är väl ändå medicinalstyrelsen den främsta auktoriteten; och jag har hört sägas att det icke kan ligga något hinder i vägen för att medicinalstyrelsen detacherar en del av sin befogenhet i förevarande avseende till Konungens befallningshavande i Malmöhus län, ifall det skulle visa sig nödvändigt. Men då man skall övervaka dessa förhållanden, är det väl lämpligt, att den veterinärhygieniskt högsta myndigheten får ha det avgörande ordet.

Helt nyligen kom ifrån hushållningssällskapet i Kristianstads län en framställning om att man skulle få rätt att till de övriga delarna av landet exportera smågrisar. Denna framställning remitterades till lantbruksstyrelsen och medicinalstyrelsen för avgivande skyndsamt av ett gemensamt yttrande. Jag hade hoppats, att jag skulle få in detta yttrande i så god tid, att jag kunnat besvara interpellationen redan i tisdags, men då det icke gick, fick jag skjuta upp det hela tills i dag, då jag trodde, att det skulle vara klart från medicinalstyrelsens och lantbruksstyrelsens sida, och att jag sålunda skulle kunna lämna ett meddelande i denna fråga. Jag har emellertid ännu icke fått in det ifrågavarande yttrandet men jag kan dock meddela, att dessa myndigheter i sin tur infordrat yttranden från Konungens befallningshavande i de län, som ligga norr om Skåne. Ännu ha endast fem av dessa inkommit med yttrande, men alla dessa äro enhälliga därutinnan, att de avstyrka transport av smågrisar från Skåne till det övriga landet. De betacka sig sålunda för ett uppfyllande av det krav, som framställts från skånskt håll.

Nu hoppas jag emellertid, att det begärda yttrandet skall gå i den riktningen, att det blir ett stöd för att export av smågrisar må kunna frigivas till de länder, som redan förut äro smittade av mul- och klövsjuka. Att däremot nu ställa i utsikt, att man skulle komma att släppa lös transporten uppåt landet överhuvud taget, då man kanske får en enhällig opinion emot sig från vederbörande i de norr om Skåne liggande orterna, tror jag icke någon med skäl kan fordra av mig.

Herr **Sköld:** Herr talman! Det var med en viss tillfredsställelse jag lyssnade till det svar, som herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet lämnade på den framställda interpellationen, ty det framgick ju av detta svar, att här ifrågavarande beslut från Kungl. Maj:ts sida grundade sig på veterinärmedicinska skäl, och alltså att beslutet avsåg att vara en åtgärd för bekämpande av mul- och klövsjukan. Herr statsrådet anförde, att det var givet, att en dylik åtgärd måste medföra ekonomiska svårigheter för dem, som drabbades därav, men han framhöll, att i detta fall voro de ekonomiska vådorna icke så stora, utan att det kanske fastmera var så, att åtgärden var till nytta för det skånska jordbruket. Statsrådet framhöll alltså, att denna åtgärd icke har tillkommit med hänsyn till exportslakteriernas intressen, och ansåg, att förbudet borde försvinna, så snart mul- och klövsjukan hade gått tillräckligt tillbaka. Jag menar, att detta är mycket glädjande, att Kungl. Maj:ts beslut vilar på den grunden. Det, som vållade den största oron, var givetvis, att man hade anledning att tro, att beslutet hade en annan bakgrund, ty vi skola komma ihåg, att beslutet fattades på grund av framställningar, där exportslakteriernas intresse bjärt stack fram. Det fanns alltså anledning att misstänka, att Kungl. Maj:t hade fattat detta beslut för att ingripa i handeln med svin i Skåne.

Nu är det givetvis alldeles riktigt, att fläskexporten från Skåne till England är av den allra största betydelse för svinskötseln i detta land, och det måste understrykas med all styrka, att lantmännen ha allt intresse av att slå vakt omkring och stödja exportslakterierna, men det är en öppen fråga, om det kan vara till förmån för den svenska fläskexporten och den svenska svinskötseln överhuvud taget, om man förbjuder säljandet av slakterisvin åt annat håll.

Svar å interpellation. (Forts.)

Det är nämligen icke allenast på den jämna tillförseln till slakterierna, som vår fläskexport beror, utan den beror i mycket hög grad på den organisation och anpassning efter den engelska marknaden, som exportslakterierna kunna vinna. Man kan verkligen på allvar framställa den frågan, om man har anledning tro, att våra exportslakterier skola anstränga sig till det yttersta och göra vad som göras kan för att få en bättre organisation och en bättre anpassning efter den engelska marknaden, om de få monopol på slakterisvin, om de äro tryggade för tillförsel härav. Snarare får man väl räkna med att en sådan monopolställning kommer att medföra en lojhet, som icke är önskvärd. Jag menar därför, att även med hänsyn till den svenska fläskexporten på England är den fria näringsutövningen av stor vikt. Jag tror icke, att det går att på det sättet genom förbud skapa goda förhållanden därvidlag. Det är därför tillfredsställande att höra, att detta icke varit något motiv för Kungl. Maj:t, utan att Kungl. Maj:t avser, att förbudet skall försvinna, så snart förhållandena på grund av mul- och klövsjukan medge detta.

Jag kommer så över till den frågan, som det naturligtvis är vanskligt för mig att överhuvud taget sysselsätta mig med, huruvida det kan föreligga tillräckliga veterinärmedicinska skäl för den åtgärd, som Kungl. Maj:t har vidtagit. Herr statsrådet yttrade, att licensrätten för länsstyrelsen i Malmöhus län tillkommit vid ett tillfälle, då det på grund av särskilda förhållanden var påkallat. Ja, vilka voro de särskilda förhållanden, som påkallade detta? Jo, det var först den omständigheten, att mul- och klövsjukeepizootien hade vunnit en sådan utbredning i Skåne, att de skånska lantmännen måste kräva nedslaktningens upphörande för att icke hela den skånska nötkreatursstocken skulle bli ihjälslagen. Det var vidare det förhållandet, att med den utbredning, som mul- och klövsjukan fick i Skåne, drog man upp en gräns i norr och sade, att över den gränsen få de skånska jordbrukarna icke driva någon handel, och så drog man upp en gräns i söder till utlandet, över vilken man icke heller fick driva någon handel med levande djur, med resultat alltså, att hela det ekonomiska livet i Skåne skulle komma att stoppas. Man hade då kommit i ett sådant läge, att det mot de veterinärmedicinska skälen ställdes även andra skäl, nämligen de ekonomiska. Det var icke längre bara fråga om att göra vad som kunde göras för att bekämpa mul- och klövsjukan, utan det var också fråga om vad som skulle göras för att icke de skånska lantmännen skulle bli ruinerade. I denna situation fann Kungl. Maj:t det nödvändigt att lägga licensrätten i länsstyrelsens hand, därför att länsstyrelsen väl ändå hade större förutsättningar att bedöma de ekonomiska spörsmålen än vad en styrelse, som är rent inriktad på det medicinska området, kan ha.

Jag frågar verkligen på allvar: Har det inträffat någon förändring i detta förhållande? Är det icke så, att fortfarande har Skåne en gräns i norr, som man nästan icke får överskrida? Är det icke så, att det fortfarande är dragen en mur omkring Skåne även mot utlandet? Är det icke så, att man fortfarande måste fästa större vikt vid de ekonomiska spörsmålen än vid de rent veterinära?

Det förhåller sig på det sättet, att nere i Skåne betraktar större delen av den jordbrukande befolkningen alla dessa åtgärder mot mul- och klövsjukan icke såsom åtgärder, ägnade att skydda Skåne, utan såsom åtgärder, ägnade att skydda den övriga delen av Sverige från mul- och klövsjukan. Skåningarna förmena också, att eftersom de på grund av omständigheternas makt få bära den tunga börda, som ligger däri, att de alltid skola befinna sig mitt i slagfältet vid bekämpandet av mul- och klövsjukan, böra de åtminstone utåt, mot utlandet, ha vissa möjligheter öppna, för att de icke skola bliva alldeles inneslängda.

Man må alltså icke förtänka, att man nere i Skåne med stort bekymmer ser

Svar å interpellation. (Forts.)

denna ändring i Kungl. Maj:ts beslut. Såvitt jag har kunnat utröna, lärer det ju icke ha kunnat konstateras, att mul- och klövsjukan fått någon ökad spridning, ja, jag tror, att länsstyrelsen i Malmöhus län säger i sitt yttrande till Kungl. Maj:t, att man icke har kunnat konstatera ett enda fall, då smitta har spritts genom kreaturshandlare. När man då betänker, att oavsett att exporterande kreaturshandlare avstängas, slakteriernas bilar fortfarande köra omkring från gård till gård, och att de bilar, som komma in till slakthusen i Hälsingborg och Malmö, icke desinficeras med mindre omsorg än bilarna till exportslakterierna, då tycker man, att det icke funnits tillräckliga skäl att göra en ändring i det redan bestående.

Nu är det möjligt, att Kungl. Maj:ts beslut icke kommer att medföra några skadliga verkningar, därför att den diskussion, som har förts i tidningspressen och annorstädes, har ju klargjort en massa saker och ting, och det är väl troligt, att hela denna diskussion kommer att leda till att man skall kunna på ett tillfredsställande sätt, ehuru kanske på annan väg, komma till ett gynnsamt resultat och kunna upprätthålla den rörelsefrihet, som de skånska lantmännen hittills ha haft.

Herr förste vice talmannen **Hamilton:** Herr talman! Jag skall fatta mig kort. Jag vet ju, att en stor del av herrarna ha motioner i skolfrågan i fickan, som de längta efter att få avlämna. Jag ber likväl att få taga herrarnas tid ett ögonblick i anspråk.

Jag ber först att få understryka, vad herr statsrådet yttrat om den skadliga inverkan, som ett exportförbud på klövbärande djur innebär, i synnerhet för våra skånska småbrukare. De ha under de senare åren lagt an på denna animaliska produktion, och de äro icke i tillfälle att själva göda det stora antal svin, som de uppföda. De äro vana vid att sälja dem till det övriga Sverige och även till Danmark.

Jag fruktar för att herr statsrådet i detta fall liksom alla sina företrädare fäst sig alltför mycket vid de underordnade myndigheternas uppfattning och därvidlag riktar jag mig särskilt mot medicinalstyrelsen. Jag underkänner icke medicinalstyrelsens sakkunskap, då det gäller det vetenskapliga området, men de åtgärder, som denna styrelse vidtagit för bekämpandet av mul- och klövsjukan i Skåne, hava fullständigt — jag vågar säga det — underkänts av auktoriteterna på det praktiska området. Om fullmäktigeinstitutionen skulle vara tillämplig någonstädes, så vore det just hos medicinalstyrelsen. Den saknar den erfarenhet, som det praktiska livets män skulle vid dess sida kunna tillföra den.

Jag kan förstå, att herr statsrådet fruktar för, att export av klövbärande djur från Skåne till det övriga Sverige skulle kunna sprida sjukdomen i landet. Men, herr statsråd, var finns det något enda talande skäl för att hindra exporten till Danmark, då detta land icke motsätter sig en sådan? Medicinalstyrelsen svarar antagligen på den frågan, att vi böra hindra danska kreatursuppköpare att få anledning att komma över till Sverige, vilket skulle enligt styrelsens mening kunna sprida sjukdomen från Danmark till vårt land. Är det då för medicinalstyrelsen fullständigt obekant, att danskarna i hundratal dagligen komma över till Sverige? Har det undgått medicinalstyrelsen att danska scouter, t. ex., komma från de danska hemmen och ligga i våra lador? Härför finns ju intet förbud. De få visserligen icke gå in i ladugårdarna, men i övrigt gå fritt från gård till gård. Ej heller finns något förbud för turister att besöka vårt land. Jag minns från den tid, då i min hemort de utfärdade förbuden tillämpades med yttersta stränghet, att en skara turister spred sig omkring på min gård. De hade besett de stora gårdarna i Danmark, sade de, och nu ville de göra jämförelser i Sverige. Är det därför

Svar å interpellation. (Forts.)

icke under sådana förhållanden fullkomligt ineffektivt att särskilt förbjuda de danska kreatursuppköparna att komma över till Sverige. Hushållningssällskapen i Skåne ha i dagarna fått meddelande om att provinsen översvämmas av danska potatisuppköpare på grund av det nu gällande billiga potatispriset. Finns det något hinder för dem? Nej! Att hindra våra jordbrukare i Skåne i utövande av deras näring är verkligen en fråga av alltför stor betydelse för att man på grund av medicinalstyrelsens bristande förmåga att genomtränga densamma skall bygga ett sådant exportförbud, som nu är gällande.

Jag vågar vädja till herr statsrådet och be honom, som är en praktiskt lagd man, att icke fästa sig alltför mycket vid några centrala myndigheters i huvudstaden åsikter och icke heller vid vad länsstyrelsen i mitt län har sagt utan fästa sig vid och taga reda på, huru förhållandena äro i verkligheten, och icke utfärda så skadliga förbud för den svenska jordbruksnäringen, som ett förbud mot export till Danmark är, som utfärdats på ett så löst antagande, som att några danska uppköpare skola komma över och sprida sjukdomen.

Ja, herr statsråd, jag sätter mycket värde på herr statsrådets omdömesförmåga, och jag vädjar verkligen till honom i synnerhet i de mindre jordbrukarnas namn att taga frågan under förnyat övervägande, så att det uttalande, som han här har gjort, icke blir hans sista ord.

För övrigt, herr statsråd, har jag sett i tidningen i dag, och jag förmodar, att det var riktigt vad som där stod, att det län, jag tillhör, nu är fritt från mul- och klövsjuka, och då ber jag honom att även taga i övervägande, huruvida icke man skulle kunna få exportera svin från Skåne till det övriga Sverige, sedan dessa underkastats en omsorgsfull karantän. Men den frågan är ju mera ömtålig, och därvidlag gör jag icke så starka påståenden, som när det gäller export till Danmark av klövbärande djur.

Chefen för jordbruksdepartementet herr statsrådet **Hellström:** Herr talman! Jag vill endast fästa uppmärksamheten vid att de synpunkter, som nu framfördes av herr förste vice talmannen, och även en del av de yttranden, som ha fällts under den föregående debatten, icke rikta sig mot Kungl. Maj:ts beslut den 28 januari 1927, utan rikta sig mot ett av en föregående regering fattat beslut, som har fått sitt uttryck i kungörelsen den 23 maj 1924, i vilken föreskrives, att under den tid främmande land eller del därav är förklarat smittat av smittosam mul- och klövsjuka ej må utan särskilt av medicinalstyrelsen lämnat tillstånd utförsel till sådant land äga rum av klövbärande djur och hästar samt kött av sådana djur.

Det har här framhållits av ett par föregående talare, hur orimlig denna bestämmelse är, och att den borde upphävas. Då det är stängt mot norr, borde man åtminstone ha utförseln fri mot söder. Den frågan har jag emellertid vid besvarandet av den framställda interpellationen icke haft någon anledning att ingå på, ty interpellationen gäller ju endast, vilka skäl som kunde finnas för att beviljandet av licens från detta förbud hade överflyttats från länsstyrelsen i Malmöhus län till medicinalstyrelsen. Jag har endast velat påpeka detta, då det förefaller, som om det rådde ett litet missförstånd om vilken fråga, det här gäller. För det beslut, som fattades den 23 maj 1924, genom vilket detta förbud mot export söderut kom till, bär jag intet ansvar.

Herr **Olsson** i Kullenbergstorp: Herr talman! Vi ha nu av herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet hört, att mul- och klövsjukeförhållandena i Skåne berett såväl honom som hans företrädare i ämbetet en massa svårigheter. Och detta är ju beklagligt. Det tycks ha varit vårt öde, ända

Svar å interpellation. (Forts.)

sedan världskriget bröt ut, att vi skåningar icke fått klart för oss, om vi höra till konungariket Sverige eller äro ett osjälvständigt bihang till detta land.

Nu äro vi otvivelaktigt i en prekär situation beträffande de här frågorna, som interpellationen omfattar. En sådan svår situation uppstår naturligtvis icke utan vissa föregående orsaker, och de ligga i detta fall rätt långt tillbaka i tiden. En orsak är att söka i det hårda tryck, som vi i allmänhet under hela kristiden hade över oss nere i Skåne. När detta så småningom upphörde, kom mul- och klövsjukan och fortsatte historien. Och med denna sjuka följde sådana exceptionellt orimliga förordningar och förbud, att det blev, som en föregående talare sagt, så, att bestämmelserna blevo värre än själva sjukan. Redan i avvecklingen av kristidens förhållanden hava vi att spåra anledningen till den nu förevarande frågans uppkomst i vårt land. Vi blevo ju i jämförelse med Danmark underkastade mycket stränga restriktioner och fingo icke utföra någonting till våra gamla marknader. Ja, jag tror vi blevo ett och ett halvt år efter danskarna, innan vi fingo göra det. Detta gjorde, att Danmark under denna tid kunde knyta affärsförbindelser på alla möjliga håll. När vi så äntligen sluppo fria en smula, då började det så sakta med små kvantiteter. Och så ha vi sedan dess fått vara på efterkälken i tre års tid. Det hör till de föregående regeringarnas syndaregister, att de plågade oss därnere i Skåne så länge, som de gjorde. Det är ju dock klart, att den, som kommer sist, han kommer sist, och det märkliga har därför inträffat, att danskarna, som icke alls ha bättre vara än vi i Skåne, kunna få synnerligen mycket högre pris än vi. Och på affärsförhållandena har detta verkat därhän, att det blir fördelaktigare att exportera levande svin till Danmark än att förädla dem inom landet.

Tänker man i förevarande fall blott för dagen, för den närmaste tiden, då är det ju klart, att man bör sälja, där man får bäst betalt och för tillfället uppnår det bästa resultatet. Men jag kan icke undertrycka en viss fruktan för, att om det nu utbryter en ny epizooti i Tyskland och den utvandrar den vanliga vägen över Danmark, man då icke kan påräkna, att medicinalstyrelsen och Kungl. Maj:t skola göra det minsta för att skydda Skåne. Det fingo vi nogsamt veta av sist 1924—1925. Om den nu utbreder sig i Danmark, är det bara en tidsfråga på fjorton dagar eller tre veckor, när vi ha den i Malmöhus län. Det är den otaliga resandeströmmen, som på ett eller annat sätt drar in den hit. På vad sätt smittan egentligen överföres, kan ju varken medicinalstyrelsen eller någon annan säga.

Då gör jag mig den frågan: hur stå de skånska jordbrukarna rustade, om ett sådan evenemang inträffar. Ha vi då huvudsakligen lagt an på att utföra svin levande, bliva vi helt säkert stoppade, antager jag. Häruppe i Stockholm blir naturligtvis förskräckelsen så stor, att vi bliva avstängda på alla sidor, och då äro vi väl, om jag så får uttrycka mig, redlösa.

Jag är icke så absolut säker på, vilken väg vi nu göra klokast i att slå in på, antingen taga förlusten nu och sälja till exportslakterierna — det är verkligen en förlust — eller stå risken att förbigå exportslakterierna och låta Danmark behandla oss som en koloni, d. v. s. sälja våra svin till detta land och låta danskarna förädla dem och driva affärerna på England och Tyskland. Det ser ut, som om det verkligen skulle vara affär att följa den senare metoden, blott icke mul- och klövsjukan kommer igen, ty då komma vi nog ingenstans. Det är därför av största vikt, att de här licenserna icke skötas för restriktivt, utan att man rättar sig efter tid och omständigheter i övrigt, så att man icke slår ihjäl exportslakterierna, och det gav ju herr statsrådet löfte om att man icke skulle göra. Man måste ju något se på den sidan av problemet också, såsom lantbruksstyrelsen har gjort. Man blir då icke så absolut hjälplös,

Svar å interpellation. (Forts.)

om en ny epizooti tränger in till oss från Danmark. Jag måste emellertid inför detta problem sätta ett frågetecken, ty jag är icke mannen att helt och hållet reda upp vilket man gör klokast i.

Men skulle det nu vara så, att man så styvt håller på exporten av levande djur, tycker jag ändå, att vi åtminstone ha rimliga skäl att fordra, att den Kungl. Maj:t, som sitter den gången, då den nya mul- och klövsjukeepizootien härjande drager fram — ty vi kunna vara övertygade om, att det icke dröjer länge, innan den kommer — att denna regering, säger jag, åtminstone icke hindrar oss med onödiga restriktioner beträffande de produkter andelsslakterierna frambringa. Ty jag föreställer mig knappast, att det är tänkbart, vilken jordbruksminister vi än må ha, att han skall våga låta exporten av levande djur gå alldeles fri.

Äro herrarna av den uppfattningen, att det kan upprätthållas en »export» av levande djur från Skåne till de andra delarna av Sverige — det kan jag för min del icke en gång tänka på, ty man har ju en sådan förskräckelse för de skånska grisarna, att jag tror det är omöjligt att övervinna den — då är valet naturligtvis givet för oss: vi böra då icke taga det så strikt med licenserna utan även i någon mån se till andelsslakteriernas intressen. Om man däremot bestämt förklarar, att det icke är tänkbart att för framtiden stänga vår export av levande djur till utlandet, även om epizootier inträffa, hur som helst, då, anser jag, borde man redan nu stryka alla restriktioner.

Det skulle vara oerhört intressant att få svar på, vilken ståndpunkt regeringen kan förväntas intaga härvidlag, men jag fruktar, att ingen jordbruksminister vågar giva något bestämt svar på den frågan.

Herr **Månsson** i Erlandsro: Herr talman! Endast ett par ord med anledning av herr statsrådets anförande.

Herr statsrådet framhöll, att det skulle bliva ett virrvarr utan like, om man skulle rätta sig efter alla de framställningar, som gjordes, på grund av de motsatsförhållanden, som voro rådande mellan producenterna dels i Skåne och dels i de övriga delarna av landet. Det motsatsförhållandet tror jag dock icke är så stort, som herr statsrådet gör gällande. Jag vill framhålla, att medlemskapet i andelsslakteriföreningarna är ordnat efter två olika linjer. I en del av slakterierna är medlemskapet grundat på obligatorisk leverans av alla slaktdjur såväl svin som nötkreatur; i andra åter är medlemskapet grundat på andelar, där varje andel förpliktar till viss leverans. Men alla medlemmar i dessa andelsslakterier äro icke producenter, utan det är många gånger uppköpare och även exportörer, som tecknat sig för viss andel, med skyldighet till viss leverans. Och det är klart, att dessa delägare kunna kanske ena dagen göra uppköp för exportmarknaden och andra dagen för att skicka till andelsslakterierna. Frågan för dem är, var de få mest betalt. Smittofaran kan väl icke vara större ena dagen än den andra. De ha också ofta, efter vad jag har mig bekant, gallrat den inköpta varan, emedan vissa svin betalas bättre vid andelsslakterierna.

Därefter sade herr statsrådet, att med hänsyn till de stora kostnader, som staten offrat på mul- och klövsjukan, vi icke fingo motsätta oss de åtgärder, som måste vidtagas mot densamma. Det ha vi heller aldrig sökt på något sätt göra, och jag ber herr statsrådet att icke tillvita de skånska lantmännen de svåra missgrepp, som staten gjort genom myndigheternas åtgöranden, ty av dem hava vi icke haft någon nytta. Sålunda utbetalades år 1925 enbart för nedslaktande av en besättning i Kristianstads län mera, än vad hela Malmöhus län fick uppbära i ersättning för lidna förluster av mul- och klövsjukan både genom den ersättning, som beviljades till kreatursförsäkringsbolagen, och av den mul- och klövsjukekommitté, som var tillsatt. Denna ersättning

Svar å interpellation. (Forts.)

uppgick som sagt icke till så stort belopp, som utbetalts för nedslaktandet av denna enda besättning.

I mitt förra anförande berörde jag helt flyktigt uppfattningen hos länsstyrelsen i Kristianstads län. Jag betvivlar visst icke, att herr statsrådet sätter värde på landshövdingen i länet, ty det är en praktisk man, som kanske har stor erfarenhet av andelsslakteriernas trångmål på grund av den ställning, han själv intagit till Kristianstads läns andelsslakterier. Jag skall emellertid icke närmare beröra detta till följd av vad herr förste vice talmannen redan anfört.

Så sade herr statsrådet, att den bestämmelse, som tillkom den 28 januari i år, innebar ingen ändring av vad som förut gällt. Jag gjorde emellertid, innan jag framförde interpellationen, ett besök hos medicinalstyrelsen och erhöll på fråga härom då det svaret, att medicinalstyrelsen, när statsrådet icke gjort anmärkning mot dessa auktoritativa uttalanden, ansett sig förhindrad att bevilja licenser för utförsel av svin i levande vikt under 110 kilogram. Det framgår även av statsrådets yttrande i dag, att den export, som försiggått, avsett svin över denna vikt. Det är denna ändring, som tillkommit genom bestämmelsen den 28 januari i år.

Vidare säger herr statsrådet, att saken mera hänfört sig till bestämmelser, som tillkommit genom en annan Kungl. Maj:ts beslut. Den lättnad, som kommit till stånd i åberopade kungörelsen, avsåg att fylla en lucka, som uppstod i den första kungörelsen, av den 23 maj 1924.

Jag har endast velat framhålla detta.

Herr förste vice talmannen **Hamilton:** Det står klart för mig, herr statsråd, att det är icke på Eder föredragning, som exportförbudet i fråga blivit infört, och jag beklagade också i mitt förra anförande, att ni följde Edra företrädare på det spåret, att alltför stor tillit sattes till en auktoritet, vars arbete blivit med avseende på det praktiska sättet för dess utförande tämligen underkänt. Jag vill likväl erinra herr statsrådet om, att det är på Eder föredragning, som Kungl. Maj:t ännu mera tagit intryck av denna så kallade auktoritet, ty det är väl på Eder föredragning, som man fråntagit länsstyrelsen i Malmöhus län, som har bättre möjligheter än någon annan att överskåda förhållandena i länet, rätten att förfoga över beviljandet av licenser och lagt denna rätt i medicinalstyrelsens händer. Detta var enligt min mening ett misstag. Men, herr statsråd, om de föregående regeringarna infört ett förbud, som är ytterst skadligt för jordbruksnäringen i Skåne och särskilt för småbrukarna, och det sedan visar sig, att detta förbud är ineffektivt, då bör Ni väl icke hava så stor respekt för de föregående regeringarna, att Ni icke vill upphäva förbudet. Det är detta som vi våga hemställa om att Ni ville snarast göra.

Herr **Jönsson** i Revinge: Herr talman! Jag för min del kan omöjligen tro, att förbudet mot export av slaktat svin — om man nu skall kalla det ett förbud eftersom det är förenat med licenser — mot export till Danmark av slaktsvin under 110 kilograms vikt skulle kunna på något sätt skada de inhemska svinuppfödarna. Man kan omöjligen utgå ifrån att vi skulle söka vår marknad för fläsk i Danmark, som för närvarande har ungefär tio gånger större export av fläsk än Sverige och som förmodligen kommer att bibehålla detta försprång.

Herr Månsson i Erlandsro gjorde gällande, att det icke kunde förhålla sig så som herr statsrådet angav, då herr statsrådet påvisade ett sammanhang mellan den engelska marknadens prisnotering å svenskt och danskt fläsk med större prisskillnad till det danska fläskets favör de tider, då exporten

Svar å interpellation. (Forts.)

av levande slaktsvin till Danmark stigit. Den ärade interpellanten kunde inte tro, att detta vore riktigt, ty minskade man exporten till England och exporterade i stället till Danmark så borde väl priset snarare stiga, tillade han snusförnuftigt. Och så sökte han bevisa att detta också varit fallet. Förutsättningen härför skulle emellertid vara att danskarna, när de bliva bjudna på svensk vara, äta mera fläsk än eljest. Ty i annat fall skulle väl en import automatiskt leda till ökning av deras fläskexport. Och då bleve den engelska marknaden precis lika övermättad. Det kan omöjligen hava någon inverkan på tillförseln av fläsk på den engelska marknaden, om vi exportera svin till Danmark eller icke. Saken torde ligga så till, som andelsslakterierna framhållit, att om vår export av bacon är ojämn och kvaliteten kanske också ojämn i fråga om vår huvudmarknad för fläsk, nämligen England, så ha vi ingen möjlighet att inarbeta ett kvalitetsmärke ifråga om svenskt fläsk som är enda vägen mot bättre fläskpriser samt att hinna fatt danskarna. Jag vill nämligen påstå, att det danska fläskets kvalitet ligger snarare under än över det skånskas. Våra grannar på andra sidan Sundet utfodra svinen i större utsträckning med majs; och det är åtminstone en erfarenhet i Skåne, att fläsket av majsfodrade svin icke är så bra som fläsket av svin, som utfodrats med vanlig blandsäd eller korn.

Däremot skulle jag för min del vilja vädja till herr statsrådet att taga i allvarligt övervägande, huruvida icke bestämmelser skulle kunna utfärdas vilka medgiva export av smågrisar. Skåningarna löpa faktiskt fara, enär de icke få sälja grisar till andra delar av landet, att få överproduktion på sådana. Och då varenda länsstyrelse utom Skåne energiskt motsätter sig varje lättnad beträffande spärren mot de skånska grisarna med mul- och klövsjukan som motivering ha vi föga hopp om en ändring till det bättre härutinnan. Till Danmark kunna vi däremot sälja en del av det mycket betydande överskott, som faktiskt förefinnes beträffande smågrisar. Jag föreställer mig, att det icke kan vara farligt med smittofaran. Man kan ju i alla fall förbjuda de danska kreaturshandlarna att komma in i Skåne och göra uppköp. Vi hava utmärkta grishandlare i Skåne, som kunna sköta om exporten därest densamma medgives.

Herr **Sköld:** Herr talman! Endast en kort replik.

Herr statsrådet yttrade, att här förelegat ett missförstånd. Jag nästan kände det så, som om det yttrandet vore riktat mot mig. Jag vet emellertid väl, att det var den Tryggerska regeringen, som i maj 1924 utfärdade kungörelsen angående förbud mot utförsel av klövbärande djur m. m. Det beslut, som den Sandlerska regeringen fattade att överlämna licensrätten till länsstyrelsen i Malmöhus län, innebar givetvis praktiskt sett en lättnad i detta förbud. Om det skall vara någon mening med det Kungl. Maj:ts beslut, som det här gäller, bör det väl vara, att den lättnaden åtminstone i viss mån skall upphöra. Jag kan icke se, att det är en oriktig framställning från vår sida.

§ 5.

Avgåvos följande motioner, nämligen:

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 102, med förslag till kommunalskattelag:

nr 367 av herr *Järte;*
nr 369 av herr *Olsson* i Golvvasta *m. fl.;*
nr 371 av herr *Månsson* i Erlandsro *m. fl.;*
nr 372 av herr *Forssell m. fl.;*

nr 373 av herr *Thore;*
nr 375 av herr *Hansson* i Trollhättan *m. fl.;*
nr 376 av herr *Alströmer m. fl.;*
nr 379 av herr *Hedin;*
nr 380 och 381 av herrar *Winkler* och *Nylander;*
nr 382 av herr *Winkler m. fl.;*
nr 383 av herr *Spångberg m. fl.;*
nr 386 av herr *Grapenson m. fl.;*
nr 387 av herr *Hansson* i Stockholm *m. fl.;* och
nr 393 och 394 av herr *Hage m. fl.;*

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 103, med förslag till förordning om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt:
nr 368 av herr *Järte;*
nr 374 av herr *Thore;*
nr 377 av herr *Alströmer;*
nr 384 av herr *Spångberg m. fl.;*
nr 388 av herr *Hansson* i Stockholm *m. fl.;* och
nr 392 och 395 av herr *Hage m. fl.;*

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 105, med förslag till lag om skogsaccis:
nr 370 av herr *Olsson* i Golvvasta *m. fl.;*

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 104, med förslag till förordningar om kommunal progressivskatt och om utjämningsskatt:
nr 378 av herr *Andersson* i Falkenberg *m. fl.;*
nr 385 av herr *Spångberg m. fl.;* och
nr 390 av herr *Gustafson* i Vimmerby *m. fl.;*

i anledning av Kungl. Maj:ts förenämnda propositioner nr 102 och 103:
nr 389 av herr *Laurén m. fl.;*

i anledning av Kungl. Maj:ts ovanberörda propositioner nr 102 och 105:
nr 391 av herr *Carlström;*

i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen nr 182 innefattade förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 14 juni 1907 om nyttjanderätt till fast egendom:
nr 396 av herr *Johansson* i Uppmälby *m. fl.;*

i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen nr 182 innefattade förslag till lag angående utsträckt tillämpning av lagen den 25 juni 1909 om arrende av viss jord å landet inom Norrland och Dalarne ävensom angående ändrad lydelse av vissa paragrafer i samma lag:
nr 397 av herr *Johansson* i Uppmälby *m. fl.;*

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 191, med förslag till lag angående uppsikt å vissa jordbruk:
nr 398 av herr *Johansson* i Uppmälby *m. fl.;*

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 116, angående omorganisation av det högre skolväsendet m. m.:
nr 399 och 400 av herr *Almquist m. fl.;*
nr 401—403 av herr *Pehrsson* i Göteborg;
nr 404 av herr *Magnusson* i Skövde *m. fl.;*

nr 405 av herr *Järte;*
nr 406 av herr *Forssell m. fl.;*
nr 407 av herr *Holmdahl m. fl.;*
nr 408 av herr *Hedvall m. fl.;*
nr 409 av herr *Norling m. fl.;*
nr 410 av herr *Vennerström;*
nr 411 av herr *Olsson* i Kalmar;
nr 412 av herrar *Christenson* i Södertälje och *Laurén;*
nr 413 av herr *Holmberg;*
nr 414 av herr *Westman m. fl.;*
nr 415 av herr *Hagman;*
nr 416 av herr *Björklund;*
nr 417 av herr *Hansson* i Stockholm *m. fl.;*
nr 418 av herr *Gustafson* i Vimmerby;
nr 419 av herrar *Göranson* och *Ericson* i Boxholm;
nr 420 och 421 av herr *Mosesson;* och
nr 422 av herrar *Andrén* och *Magnusson* i Skövde; samt

angående viss ändring i fastställda villkor för behörighet att söka och innehava befattning som lärare vid folkskola:

nr 423 av herr *Engberg.*

Samtliga dessa motioner bordlades.

§ 6.

Föredrogos var för sig Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid

till jordbruksutskottet propositionen, nr 197, med förslag till lag om ändring i 6, 59 och 83 §§ lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet;

till första särskilda utskottet propositionerna:

nr 204, med förslag till förordning om ändrade grunder för utgörande av vissa utlagor m. m.;

nr 205, med förslag till förordning angående understöd av skatteutjämningsmedel åt synnerligt skattetyngda kommuner;

nr 206, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 52 § i stadgan den 22 juni 1911 om skjutsväsendet; och

nr 207, med förslag till lag om ändring i lagen den 16 oktober 1908 (nr 110, sid. 1) angående lindring i främmande trosbekännares skattskyldighet till svenska kyrkan samt hennes prästerskap och betjäning m. m.;

till statsutskottet propositionen, nr 208, angående omorganisation av generalpoststyrelsen m. m.;

till bankoutskottet propositionen, nr 209, angående ändringar i den vid lagen den 4 juni 1920 (nr 254) angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk fogade åldersförteckning;

till första särskilda utskottet propositionerna:

nr 202, med förslag till lag om ändrad lydelse i vissa delar av förordningen den 21 mars 1862 om kommunalstyrelse på landet m. m.; och

nr 203, med förslag till lag om ändrad lydelse av §§ 15 och 35 i förordningen den 21 mars 1862 (nr 15) om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd m. m.; samt

till jordbruksutskottet propositionen, nr 201, angående försäljning av viss del av Västgöta och Skaraborgs regementens förutvarande mötesplats Axvalls hed.

§ 7.

Vid härpå skedd föredragning av herr *Nilssons* i Antnäs vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att till herr statsrådet och chefen för försvarsdepartementet få framställa spörsmål angående genomförandet av passagesystemet för officerare och underofficerare vid truppförbanden i Boden blev berörda anhållan av kammaren bifallen.

§ 8.

Härefter föredrogos var efter annan de på kammarens bord liggande motionerna; och remitterades därvid

till första särskilda utskottet motionerna:

nr 350 av herr *Laurén;*
nr 351 av herr *Olsson* i Gävle *m. fl.;*
nr 352 av herr *Mogård m. fl.;*
nr 353 av herr *Johansson* i Edsbyn;
nr 354 av herr *Lundén m. fl.;*
nr 355 av herr *Persson* i Trången; och
nr 356 av fru *Ekberg;*

till statsutskottet motionen nr 357 av herr *Järte m. fl.;* samt

till andra särskilda utskottet motionerna:

nr 358 av herr *Englund;*
nr 359 av herr *Mogård m. fl.;*
nr 360 av herr *Andersson* i Falkenberg *m. fl.;*
nr 361 av herr *Leo;*
nr 362 av herr *Röing;* och
nr 363 av herr *Lövgren* i Nyborg *m. fl.*

§ 9.

Föredrogos, men blevo ånyo bordlagda statsutskottets utlåtanden nr 8 och 33—36, bevillningsutskottets betänkanden nr 27—34, andra lagutskottets utlåtanden nr 21—23 samt jordbruksutskottets utlåtanden nr 19—24.

§ 10.

Vidare föredrogs jordbruksutskottets memorial, nr 25, angående kamrarnas skiljaktiga beslut i anledning av Kungl. Maj:ts under nionde huvudtiteln gjorda framställning angående bearbetning av material från riksskogstaxeringen jämte i ämnet väckta motioner, och blev den i detta memorial föreslagna voteringspropositionen av kammaren godkänd.

§ 11.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 2, som nu föredrogs, bordlades åter.

§ 12.

Ordet lämnades härefter till herr **förste vice talmannen,** som yttrade: Herr talman! Jag tillåter mig hemställa, att kammaren måtte besluta, att statsutskottets utlåtande, nr 8, angående regleringen för budgetåret 1927—1928 av utgifterna under riksstatens åttonde huvudtitel, innefattande anslagen till ecklesiastikdepartementet, skall uppföras sist bland två gånger bordlagda ärenden å föredragningslistan vid morgondagens plenum.

Denna hemställan bifölls.

§ 13.

Anmäldes och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen:

från första lagutskottet:

nr 86, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 3 § i lagen den 6 mars 1899 om verkställighet i visst fall av utländsk domstols beslut; och

nr 87, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om behörighet för diplomatisk tjänsteman att verkställa konsulär förrättning; samt

från andra lagutskottet:

nr 82, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående viss ändring av bestämmelserna angående tilläggsavvittring i Västerbottens läns lappmark;

nr 83, i anledning av väckta motioner angående ändring i grunderna för bestämmande av pensionstillägg enligt lagen om allmän pensionsförsäkring;

nr 84, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 4 § första stycket andra punkten i lagen den 18 juni 1925 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom m. m.; och

nr 85, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 11 kap. 4 § vattenlagen.

§ 14.

Till bordläggning anmäldes:

konstitutionsutskottets

utlåtande, nr 13, i anledning av väckt motion om förkortning av tiden för avlämnande av propositioner vid lagtima riksdag; och

memorial, nr 14, med föranledande av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande utskottets utlåtande nr 12 i anledning av väckt motion om ändring i regeringsformen m. m. för ordensväsendets avskaffande;

bevillningsutskottets memorial och betänkanden:

nr 25, angående remitterande till annat utskott av en till bevillningsutskottet hänvisad motion;

nr 26, angående remitterande till annat utskott av en till bevillningsutskottet hänvisad motion;

nr 35, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 1 juli 1918 angående vissa alkoholhaltiga preparat; och

nr 36, i anledning av väckt motion angående införande av skyldighet för stämpelförsäljare att anlita postgirorörelsen m. m.; samt

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 26, i anledning av väckt motion angående statens kolonisationsverksamhet; och

nr 27, i anledning av väckt motion om efterskänkande av återbetalningsskyldigheten beträffande viss del av ett för torrläggning av mark inom Gällareds socken av Hallands län beviljat odlingslån m. m.

§ 15.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 5.45 e. m.

In fidem
Per Cronvall.